

Atatürk Üniversitesine Kayıtlı Öğrencilerin Öğretim Üyelerinden Beklentilerini Etkileyen Faktörlerin Analizi

Emine İKİKAT TÜMER¹   Bülent MİRAN²   Avni BİRİNCİ¹

¹Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum (aybikem@atauni.edu.tr)

²Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, İzmir

Geliş Tarihi : 20.01.2011

Kabul Tarihi : 08.02.2011

ÖZET: Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin öğretim üyelerinden beklentilerini tespit etmek ve öğrenci profillerinin bu kararlardaki rollerini irdelemek üzere yapılmıştır. Bu amaçla, Fuzzy Pair Wise yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler Görünüşte İlgisiz Regresyon (SUR) analizine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin öğretim üyelerinden beklentileri arasında "Bilimsel yetkinlik" en önemli olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Beklentileri, Bulanık Eşli Karşılaştırma, Görünüşte İlgisiz Regresyon, Atatürk Üniversitesi.

Analysis of the Factors Affecting the Expectations of the Students From Teaching Staff at Ataturk University

ABSTRACT: This study was performed to determine the expectations of the students from teaching staff at Ataturk University and to examine the roles of the student profiles on their expectations. For this purpose, Fuzzy Pairwise Comparison Method was used and the obtained data were subjected to the Seemingly Unrelated Regression (SUR) analysis. "Scientific Competence" has been identified as the most important expectation among students' expectations from teaching staff.

Keywords: Student expectations, Fuzzy Pairwise Comparison, Seemingly Unrelated Regression, Ataturk University.

GİRİŞ

Kişilerin bilgi, duygu ve becerilerinde istenen yönde ve kasıtlı olarak bir değişim veya gelişim meydana getirme amacına yönelik faaliyetler eğitim olarak tanımlanmaktadır (Yurttaş, 2009).

Eğitim, toplumların refah seviyelerini yükselten ve geleceğe güvenle bakmalarına neden olan en önemli konulardan biridir. Toplum olarak hükümetler, iş çevreleri, aileler, eğitim sürecinde yer alan öğrenciler ve öğretim üyeleri eğitim konusuna gereken önemi ve hassasiyeti göstermek zorundadırlar (Yenen ve Gözlu, 2003). Eğitim, öğrencilere, topluma ve iş dünyasına hitap etmektedir (Gürüz, 1995). Eğitimin kalitesi öğrenci başarısıyla, öğrenci başarısı ise toplumsal başarı ile doğru orantılıdır.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren gelişmiş ülkelerde bilgi toplumuna (*knowledge society*) geçiş süreci başlamış ve bilgi ekonomisi (*knowledge economy*) adı verilen yeni bir küresel ekonomik yapı oluşmuştur. Bu yeni yapıda bireylerin ekonomik gücü, bilgi ve öğrenim düzeyleri ile ülkelerin rekabet gücü ise beşeri ve sosyal sermayeleri ile ölçülür hale gelmiştir. Bu süreç bilginin üretilmesi ve paylaşılmasından birinci derecede sorumlu olan üniversitelerden beklentileri arttırmıştır (Anonim, 2006).

Öğrenci ve öğretim üyesi arasındaki sınıf içi ve dışı ilişkiler öğrencilerin kişisel, sosyal gelişimi, özgüvenleri gibi konularda önemli bir rol oynamaktadır (Kuh, 1995). Ders notlarını önceden hazırlayarak öğrenciyi sunması, dersi etkili biçimde

işlemesi, öğrenciyi öğrenmeye güdülemesi, öğrencilerin sorularını yanıtlamadaki gönüllüğü, öğrenciyeye olan davranışlarında tutarlı, dürüst, açık fikirli ve esnek olmaları öğrencilerin öğretim üyelerinden beklentileri arasında yer almaktadır (Emanuel ve Adams, 2006). Bunlara ilaveten öğrencilerini birey olarak dikkate almaları, derse getirdiği yenilik ve katkılar ile yaratıcı davranışları, dersi teknolojiyi kullanarak işlemeleri öğrencilerin diğer beklentileri arasında sayılabilir.

Türkiye'de üniversitelerin eğitim ve öğretim olanakları, vizyonları, yönetilme biçimleri, araştırma-geliştirme, iletişim, bilişim ve ulaşım imkanları, veri toplama, işleme ve bilgi üretme olanak ve kapasiteleri gibi birçok imkanlar açısından birbirleriyle farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin gerek üniversite gerekse gelecekle ilgili beklentilerinde farklılıklara yol açabilmektedir (Korukçuoğlu, 2003). Bu nedenle öğrencilerin öğretim üyelerinden beklentilerini belirlemek, bu beklentilerin karşılanması için gerekli çalışmaları yapmak öğrencilerin öğretim üyesine, yönetime ve üniversiteye bakış açılarını değiştirecektir.

Süleyman Demirel Üniversitesine bağlı MYO'larında muhasebe programında eğitim gören öğrencilerinin profilini ortaya koymak ve geleceğe ilişkin beklentilerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada, MYO öğrencilerinin önceliklerinin "bir meslek sahibi olmak" ve "mesleki açıdan gelişim sağlamak" olarak belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin

almış oldukları mesleki eğitimle alakalı bir işte çalışabilmeyi umut ettikleri de yine aynı araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir (Şenol ve Tüfekci, 2007).

Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin, akademik hizmetler ve ilişkiler, akademik danışmanlık ve rehberlik boyutlarında üniversite tarafından sunulan hizmetlere ilişkin beklenti ve memnuniyet düzeylerini, öğrenci görüşlerine dayalı olarak, saptamayı ve karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada öğrencilerin öğretim üyelerinden beklenti düzeylerinin yüksek, memnuniyet düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir (Ekinci ve Burgaz, 2007).

Bu çalışmada, şimdiye kadar yapılmış çalışmalardan farklı olarak Atatürk Üniversitesine kayıtlı olan öğrencilerin yaşamlarını şekillendirecek olan, mesleki bilgi ve becerilerini artırdıkları yüksek öğrenimlerinde öğretim üyelerinden beklentileri ve bu beklentileri etkileyen faktörleri belirlemek hedeflenmiştir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Bu çalışmanın ana materyalini, Atatürk Üniversitesine bağlı fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarında 2008–2009 öğretim yılında kayıtlı olan öğrencilerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Veriler, çalışmanın amacına uygun olarak düzenlenmiş anket formu kullanılarak öğrencilerle karşılıklı görüşme yoluyla elde edilmiştir.

Araştırmada görüşülecek öğrenci sayısı Oransal Örneklem Yöntemi ile tespit edilmiştir. Bu yöntemde maksimum örnek hacmine ulaşmak için $p=0.5$ alınmalıdır. p 'nin 0.5'ten daha az veya daha yüksek değerleri örnek hacmini düşürür. O nedenle p 'nin bilinmediği durumlarda maksimum örnek hacmiyle çalışmak olası hatayı azaltacağından $p=0.5$ alınmalıdır (Miran 2003).

$$n = \frac{N * p * (1 - p)}{(N - 1) * \sigma_p^2 + p * (1 - p)}$$

Formülde;

n: Örnek büyüklüğü,

N:Popülasyondaki öğrenci sayısı,

σ_p^2 : Oranın varyansı,

r: Ortalamadan sapma,

p : Öğrenci sayısının popülasyondaki oranını göstermektedir.

Oransal Örneklem Yöntemi %95 güven aralığında ($z=1.96$) ve ortalamadan %5 sapma ile anket yapılacak öğrenci sayısı 379 olarak belirlenmiştir. 379 anket her fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okulunun öğrenci sayısına oranlanarak dağıtılmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okul öğrenci sayısına göre anket dağılımı

	Anket Sayısı
Fakülte	317
Yüksek Okul	20
Meslek Yüksek Okulu	42
Üniversite	379

Yöntem

Fuzzy Pair Wise

Kısmi üyelik, bulanık küme teorisinin merkezi bir kavramıdır. Standart üyelik teorisinde bir küme, evrensel kümenin her bir elemanı söz konusu kümenin elemanı olması (yani 1) veya olmaması (yani 0) durumu ortaya konulduğunda iyi tanımlanmış olarak kabul edilmektedir. Kısmi üyelikte ise, bulanık küme $[0,1]$ kapalı aralığında yer almaktadır. Bu yüzden kümenin bir elemanına 0 ve 1 arasında bir değer verilmektedir (Zadeh, 1965). Bulanık küme teorisi belirsiz tercihlere dayanmaktadır.

Yöntemde bireyler iki beklenti karşılaştırmaktadır. Ancak, bireyler iki beklenti arasında 0 ve 1'den oluşan binary seçim yapmak zorunda değillerdir. Bir beklentinin tercih derecesi ortaya konulmakta ve iki beklenti arasında diğerine göre kayıtsız olması sağlanmaktadır. Her bir beklentinin ölçek değeri tüm karşılaştırılan beklentiler kümesine dayanmaktadır. Bu yöntemde fikir oldukça açıktır. Fakat eşleştirilmiş beklentilerin daha fazla karşılaştırılmasını gerektirmektedir. Bulanık eşli karşılaştırma yöntemiyle amaç hiyerarşisini belirlemede daha gerçekçi sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir (Günden ve Miran, 2007; Günden vd. 2008)

Veri toplama aşamasında aşağıdaki çizgi kullanılmaktadır.

1	0.5	0
A		B

A ve B beklentileri, çizginin zıt taraftaki uçlarına yerleştirilmektedir. Bireylerden tercihini belirtmek üzere çizginin üzerine x işareti koyması istenmektedir. Beklentiler karşılaştırılırken; hangi hedef x işaretine daha yakın mesafede ise, onun diğerine tercih edildiği söylenebilmektedir. B ye göre A'nın tercih derecesi, R_{AB} , x işaretinden A'ya olan uzaklıkla ölçülmektedir. A'dan B'ye toplam uzaklık 1 dir.

Eğer $R_{AB} < 0,5$ ise $B > A$

Eğer $R_{AB} = 0,5$ ise $A \approx B$

Eğer $R_{AB} > 0,5$ ise $A > B$

Kesin tercihler olması durumunda $R_{AB} = 1$ veya $R_{AB} = 0$

Her bir eşli karşılaştırma için, R_{ij} ($i \neq j$) elde edilmektedir. İ'ye göre j'nin tercih derecesinin ölçümü de; aşağıdaki formül ile elde edilmektedir.

$$R_{ji} = 1 - R_{ij}$$

Ölçümler elde edildikten sonra bireylerin bulanık tercih matrisi olan R takip eden ifadeler kullanılarak oluşturulabilmektedir.

$$R_{ij} = \begin{cases} 0, & \text{eğer } i=j \quad \forall i,j=1,\dots,n \\ r_{ij} & \text{eğer } i \neq j \quad \forall i,j=1,\dots,n \end{cases}$$

Yöntem $i \times j$ boyutlu bulanık tercih matrisi (R) ile açıklanabilir.

R=	0	r_{12}	r_{13}	.	.	.	r_{1j}
	r_{21}	0	r_{23}	.	.	.	r_{2j}
	r_{31}	r_{32}	0	.	.	.	r_{3j}
	.	.	.	.	.	.	.
	.	.	.	.	.	0	r_{i-1j}
	r_{i1}	r_{i2}	.	.	.	r_{i-1}	0

Matrisin her bir elementi i amacının j amacına ne kadar tercih edildiğini ölçmekte ve [0,1] kapalı aralığında yer almaktadır. Bireyin tercih matrisinden her amaca ait tercihin ölçüsünü (i) hesaplamak mümkün olmaktadır. I_j her hedefin ayrı ayrı tercih yoğunluğunu ölçmede kullanılmaktadır.

$$I_j = 1 - \left[\sum_{i=1}^n R_{ij}^2 / (n-1) \right]^{1/2}$$

I_j değerleri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Değer 1'e ne kadar yakınsa, söz konusu hedefin tercih yoğunluğu o kadar büyük olmaktadır. Bu durumda I_j 'nin değerleri incelenerek, n tane hedef en önemliden en az önemliye doğru sıralanabilir.

Atatürk Üniversitesine kayıtlı olan öğrencilerin öğretim üyelerinden beklentileri "Teorik ders başarısı", "Uygulama başarısı", "Öğrenci ile diyalog başarısı" ve "Bilimsel yetkinlik" şeklinde sıralanabilir.

- **Teorik Ders Başarısı:** Öğretim elemanının anlatım tekniği, görsel araçlardan yararlanma becerisi ve öğretebilme yeteneği,
- **Uygulama Başarısı:** Öğretim elemanının laboratuvar veya uygulamada teoriyi destekleme ve mesleki hayata hazırlama becerisi,
- **Öğrenci İle Diyalog Başarısı:** Öğretim elemanının ders içi ve ders dışı öğrenciyle iletişim becerisi, öğrenciye yakınlığı ve sorun giderme yeteneği,
- **Bilimsel Yetkinlik:** Öğretim elemanının araştırma, makale, bildiri yönünden zenginliği ve ulusal ve uluslar arası tanınma başarısı olarak tanımlanmıştır.

Görünüşte İlgisiz Regresyon (Seemingly Unrelated Regression =SUR)

SUR bazen ekonomik modellemede ortaya çıkan tekrarlamalı modeldir. Bir grup olarak dikkate alınan bir seri endojen değişkenleri içermektedir. Bunlar birbirleri ile yakın bir kavramsal ilişki içerisindedir (Pindyck ve Rubinfeld, 1991).

Belirli bir dönemde farklı denklemlerden hata terimleri arasındaki korelasyon, eş zamanlı korelasyon olarak bilinmektedir. Eş zamanlı korelasyonun varlığı durumunda, en küçük kareleri kullanarak denklemlerin her birini ayrı ayrı tahmin etmek yerine bütün denklemleri ortak tahmin etmek daha etkin olabilir. Bazen denklemi bir sistemin parçası olarak görmek, daha iyi bir tahminci elde etmeyi mümkün kılabilir (Chiang, 1984). Uygun ortak tahmin tekniği SUR'dur. SUR tahminci için en küçük karelerden daha az standart hata verebilir.

Nonparametrik İstatistik Analizler

Fuzzy Pair Wise yönteminde her bir hedefin ağırlığı 0 ve 1 arasında yer almaktadır. Bu gibi durumlarda parametrik olmayan testlerin, hedef sıralamada öğrencilerin tercihleri arasındaki uyuşmanın kontrolü açısından yerinde olacağı belirtilmektedir. Bunun için ise, Friedman ve Kendall's W testi kullanılmaktadır (Başarır, 2002; Başarır ve Gillespie, 2003).

Friedman Testi kullanılarak, bir bloktaki hedeflerin eşit önemli olup olmadıkları belirlenmektedir. Burada her blok, bir öğrencinin tercihlerine göre hedef sıralamasıdır. Bu çalışmada altı hedef dikkate alınmıştır. Her satır altı değer içermektedir ve bunlar bir öğrenciden alınan bilgilerle belirlenen altı hedefin ağırlıklarıdır. Friedman testinin hipotezleri:

- H_0 : Öğrencilerin beklentilere verdikleri öncelikler arasında fark yoktur
- H_1 : Öğrenciler en az bir beklentiyi diğerlerine tercih etmektedirler.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulanık eşli karşılaştırma yöntemine uygun olarak öğrencilerden öğretim elemanlarından beklentilerini karşılaştırmaları istenmiştir. Öğrencilerin "Teorik ders başarısı", "Uygulama başarısı", "Öğrenci ile diyalog başarısı" ve "Bilimsel yetkinlik" olmak üzere öğretim elemanlarından dört beklentilerinin olacağı varsayılmıştır. Bulanık eşli karşılaştırma yöntemi beklentilerin sıralanmasını ve ağırlıklarının hesaplanmasını sağlamıştır. Fakültelerdeki öğrenciler öğretim üyelerinden "Bilimsel yetkinlik" beklentisine en fazla önemi vermektedirler. Daha sonra sırasıyla, "Öğrenci ile diyalog" ve "Uygulama başarısı" gelmektedir. Öğrenciler öğretim üyelerinden "Teorik ders

başarısı” beklentisine en az önemi vermektedirler (Çizelge 2).

Friedman testi, birbiri ile ilişkili iki ya da daha fazla değişkene ait dağılımların karşılaştırılarak dağılımlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacı ile kullanılır. Diğer bir anlatım ile bir örneklemin tekrarlanan ölçümleri arasında fark

olup olmadığı test edilir. Öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentileri arasında fark olup olmadığı Friedman testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda (Friedman testi $p < 0.01$ için anlamlıdır) Öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentileri arasında fark olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 2. Öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Öğretim elemanından beklentiler	Ağırlıkları
Teorik ders başarısı	0.43503345
Uygulama başarısı	0.45935029
Öğrenci ile diyalog başarısı	0.48872446
Bilimsel yetkinlik	0.49900849

Öğretim elemanından “Teorik ders başarısı” beklentisi en fazla olan Veterinerlik Fakültesi öğrencileridir. “Uygulama başarısı” beklentisine en fazla önemi Diş Hekimliği ve İletişim Fakültesi öğrencileri, “Öğrenci ile diyalog başarısı” beklentisine en fazla önemi Erzurum Sağlık Yüksek Okulu öğrencileri ve “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi Hukuk Fakültesi

öğrencileri vermektedir. Öğretim elemanından “Teorik ders başarısı” beklentisi en az olan Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu öğrencileri, “Uygulama başarısı” beklentisi en az olan Hukuk Fakültesi öğrencileri, “Öğrenci ile diyalog başarısı” beklentisi en az olan Turizm Meslek Yüksek Okulu ve “Bilimsel yetkinlik” beklentisi en az olan İletişim Fakültesi öğrencileridir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Öğrencilerin kayıtlı oldukları fakülte/yüksek okula göre öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Fakülte	Teorik ders başarısı	Uygulama başarısı	Öğrenci ile diyalog başarısı	Bilimsel yetkinlik
Ziraat	0.51	0.43	0.47	0.49
EMYO	0.47	0.47	0.50	0.43
Diş Hekimliği	0.34	0.61	0.47	0.47
Mühendislik	0.45	0.47	0.43	0.53
GSF	0.41	0.55	0.52	0.38
İletişim	0.40	0.61	0.52	0.37
Turizm	0.47	0.47	0.10	0.47
Eczacılık	0.39	0.51	0.35	0.61
Tip	0.51	0.47	0.48	0.44
KKEF	0.42	0.46	0.51	0.50
FEF	0.43	0.45	0.48	0.52
İlahiyat	0.50	0.50	0.50	0.50
H YO	0.45	0.42	0.44	0.56
SHMYO	0.37	0.45	0.42	0.58
ESYO	0.40	0.46	0.58	0.46
BESYO	0.28	0.43	0.54	0.55
IIBF	0.42	0.44	0.53	0.50
Hukuk	0.33	0.31	0.55	0.73
Veterinerlik	0.62	0.35	0.35	0.52

Yaşlarına göre öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentilerine bakıldığında; 19 yaşından küçük öğrenciler “Öğrenci ile diyalog başarısı” ve 20 yaş üzerindeki öğrenciler ise “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi

vermektedirler. 19 yaşından küçük öğrenciler “Teorik ders başarısı” ve “Uygulama başarısı” beklentisine ve 20 yaş üzerindeki “Teorik ders başarısı” beklentisine en az önemi vermektedirler (Çizelge 4).

Çizelge 4. Öğrencilerin yaşlarına göre öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Yaş	Teorik ders başarısı	Uygulama başarısı	Öğrenci ile diyalog başarısı	Bilimsel yetkinlik
-19	0.45	0.45	0.50	0.48
20-22	0.43	0.47	0.48	0.50
23 +	0.43	0.44	0.49	0.52

Meslek ve fen lisesinden mezun olan öğrenciler öğretim elemanlarından “Öğrenci ile diyalog başarısı” beklentisine, normal ve süper liseden mezun olan öğrenciler “Bilimsel yetkinlik” beklentisine ve Anadolu lisesinden mezun olan öğrenciler ise “Öğrenci ile diyalog başarısı” ve “Bilimsel yetkinlik”

beklentisine en fazla önemi vermektedir. Fen lisesinden mezun olan öğrenciler öğretim elemanlarından “Uygulama başarısı” beklentisine, fen lisesi dışındaki tüm liselerden mezun olan öğrenciler “Teorik ders başarısı” beklentisine en az önemi vermektedir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Öğrencilerin mezun olunan lise türüne göre öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Mezun olunan lise türü	Teorik ders başarısı	Uygulama başarısı	Öğrenci ile diyalog başarısı	Bilimsel yetkinlik
Meslek Lisesi	0.45	0.46	0.51	0.47
Lise	0.43	0.46	0.48	0.51
Süper Lise	0.43	0.44	0.51	0.52
Anadolu Lisesi	0.43	0.48	0.49	0.49
Fen Lisesi	0.49	0.43	0.55	0.47

Liseden mezun olunan bölüme göre öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentilerine bakıldığında; sayısal ve eşit ağırlık bölümünden mezun olan öğrenciler “Bilimsel yetkinlik” ve sözel ve diğer bölümden mezun olan öğrenciler “Öğrenci ile

diyalog başarısı” beklentisine en fazla önemi vermektedir. Öğrenciler lisede hangi bölümden mezun olursa olsun öğretim elemanlarından “Teorik ders başarısı” beklentisine en az önemi vermektedir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Öğrencilerin liseden mezun olunan bölüme göre öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Liseden mezun olunan bölüm	Teorik ders başarısı	Uygulama başarısı	Öğrenci ile diyalog başarısı	Bilimsel yetkinlik
Sayısal	0.44	0.47	0.47	0.50
Sözel	0.44	0.46	0.51	0.46
Eşit Ağırlık	0.40	0.44	0.51	0.52
Diğer	0.32	0.36	0.66	0.47

Gündüz öğrenim gören öğrenciler öğretim elemanlarından “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi verirken, gece öğrenim görenler öğretim elemanlarından “Öğrenci ile diyalog başarısı” ve “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi

vermektedir. Gece ve gündüz öğrencileri öğretim “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi vermektedir. Gece ve gündüz öğrencileri öğretim elemanlarından “Teorik ders başarısı” beklentisine en az önemi vermektedir (Çizelge 7).

Çizelge 7. Öğrencilerin öğrenim türüne göre öğretim elemanlarından beklentilerinin ağırlıkları

Gündüz/gece öğrenim	Teorik ders başarısı	Uygulama başarısı	Öğrenci ile diyalog başarısı	Bilimsel yetkinlik
Gündüz	0.44	0.46	0.48	0.50
Gece	0.41	0.47	0.50	0.50

Öğrencilerin “Teorik ders başarısı”, “Uygulama başarısı”, “Öğrenci ile diyalog başarısı” ve “Bilimsel yetkinlik” olmak üzere öğretim elemanlarından dört beklentilerinin olacağı düşünülmüştür. Görünüşte ilgisiz regresyon modeli daha etkin tahmin elde edilmesini sağladığı için öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentilerini etkileyen faktörler bu yöntem ile tespit edilmiştir (Çizelge 8).

Aile geliri arttıkça öğretim üyesinden teorik ders başarı beklentisi azalmaktadır. Ziraat fakültesi

öğrencileri diğer fakültelerin öğrencilerine göre teorik ders başarısına daha fazla önem vermektedir (Çizelge 8).

Mesleki danışmanlık alanlar, diğerlerine göre uygulama başarısını daha az dikkate almaktadır. Üniversite not ortalaması yükseldikçe, uygulama başarısının artması beklenmektedir. Dış hekimliği öğrencileri diğer fakültelere göre daha fazla uygulama başarısı beklemektedir (Çizelge 8).

Çizelge 8. Öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentilerini etkileyen faktörler

Değişken	Teorik ders		Uygulama		Öğrenci ile diyalog		Bilimsel yetkinlik	
Sabit	0.271100 0.041676	*	0.217440 0.031139	*	0.22831 0.03107	*	0.261190 0.040600	
Sınıf	0.003240 0.004960		0.002240 0.003706		-0.00184 0.00370		0.001620 0.004832	
Yaş kategorisi 2 (20-22 yaş:1, Diğer:0)	-0.015080 0.015346		0.001020 0.011466		-0.00005 0.01144		0.003930 0.014950	
Yaş kategorisi 3 (>22 yaş:1, Diğer:0)	-0.025520 0.019189		-0.019640 0.014337		0.01390 0.01431		0.014170 0.018694	
Cinsiyet (Bayan:1, Erkek:0)	0.002690 0.010818		0.000690 0.008082		0.00511 0.00807		0.004910 0.010538	
Babanın Eğitimi (Yıl)	0.003140 0.003964		0.001910 0.002962		-0.00171 0.00296		-0.004210 0.003862	
Annenin Eğitimi (Yıl)	-0.001660 0.002943		-0.002270 0.002199		-0.00010 0.00219		0.002430 0.002867	
Ailenin Geliri (TL/Ay)	-0.020050 0.006572	*	0.006710 0.004910		0.00709 0.00490		0.001790 0.006402	
Bölüm seçiminde rehberlik hizmeti alma (Evet:1, Hayır:0)	-0.009660 0.011031		0.003100 0.008242		0.00105 0.00822		0.005140 0.010746	
Mesleki yeteneği belirleyen danışmanlık alma (Evet:1, Hayır:0)	0.003200 0.013892		-0.020060 0.010379	*	-0.00566 0.01036		0.010120 0.013533	
ÖSS'ye girerken hedeflediği bir meslek (Var:1, Yok:0)	-0.003860 0.018208		0.007630 0.013604		-0.01892 0.01358		0.015640 0.017737	
Lise mezuniyet notu	-0.005800 0.008497		-0.000310 0.006349		0.01258 0.00634	*	-0.009380 0.008278	
Şu anki not ortalaması	0.000041 0.000051		0.000065 0.000038	*	-0.00005 0.00004		0.000020 0.000050	
Ayda okuduğu ders dışı kitap sayısı	0.000046 0.000191		-0.000032 0.000143		-0.00009 0.00014		0.000002 0.000186	
Gündüz eğitimi	0.014500 0.012078		-0.005750 0.009025		-0.00796 0.00901		-0.000470 0.011767	
Fakülte 1 (Tıp:1, Diğer:0)	0.044980 0.029521		-0.007970 0.022057		-0.01107 0.02201		-0.025840 0.028759	
Fakülte 2 (Mühendislik:1, Diğer:0)	0.019660 0.019176		-0.003880 0.014327		-0.03480 0.01430	*	0.014010 0.018681	
Fakülte 3 (Ziraat:1, Diğer:0)	0.039950 0.023155	*	-0.020370 0.017301		-0.00590 0.01726		-0.011610 0.022557	
Fakülte 4 (Dış Hekimliği:1, Diğer:0)	-0.042230 0.044543		0.067820 0.033281	*	-0.02080 0.03321		-0.008270 0.043392	
Lise türü (Fen ve Anadolu Lisesi:1, Diğer:0)	-0.004130 0.014083		0.007630 0.010522		0.00869 0.01050		-0.005180 0.013719	
Lise mezuniyet (Sayısal:1, Diğer:0)	0.010690 0.012373		0.010220 0.009244		-0.01742 0.00923	*	0.009800 0.012053	
Log likelihood	359.0520		469.5209		470.3102		368.9669	

*, **, *** 0.01, 0.05 ve 0.10 seviyesinde istatistiki açıdan önemlidir.

Liseden daha yüksek notla mezun olanlar öğretim üyelerinden daha fazla diyalog beklemektedir. Mühendislik öğrencileri diğer fakültelere göre daha az diyalog beklentisine sahiptir. Lise sayısal alandan mezun olan öğrenciler diğerlerine göre daha az diyalog beklemektedir (Çizelge 8).

Öğrencilerin öğretim üyelerinin bilimsel yetkinliğine verdikleri önem düzeyi aynıdır (Çizelge 8).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretim elemanından “Teorik ders başarısı” beklentisi en fazla olan Veterinerlik Fakültesi öğrencilerine teorik dersler farklı anlatım teknikleri ve görsel araçlar kullanılarak daha etkin verilmelidir.

“Uygulama başarısı” beklentisine en fazla önemi veren Dış Hekimliği ve İletişim Fakültesi öğrencilerine ders veren öğretim üyeleri laboratuvar veya uygulamada teoriyi destekleme ve mesleki hayata hazırlama becerisini ön plana almalıdır.

“Öğrenci ile diyalog başarısı” beklentisine en fazla önemi veren Erzurum Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerine ders veren öğretim elemanları ders içi ve dışı öğrenciyle iletişim ve yakınlık kurmalı, onların sorunlarına çözüm bulmaya çalışmalıdır.

“Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi Hukuk Fakültesi öğrencileri vermektedir. Bu fakültenin öğretim elemanları araştırma, makale, bildiri yönünden kendilerini geliştirmelidir.

“Teorik ders başarısı” beklentisi en az olan Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu öğrencilerine ders veren öğretim elemanları, uygulama, öğrenci ile diyalog başarısı ve bilimsel yetkinliğe ağırlık vermelidir.

“Uygulama başarısı” beklentisi en az olan Hukuk Fakültesi öğrencileridir. Bu fakültenin öğretim elemanları teorik ders, öğrenci ile diyalog başarısı ve bilimsel yetkinliğe ağırlık vermelidir.

“Öğrenci ile diyalog başarısı” beklentisi en az olan Turizm Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ders veren öğretim elemanları teorik ders, uygulama başarısı ve bilimsel yetkinliğe ağırlık vermelidir.

“Bilimsel yetkinlik” beklentisi en az olan İletişim Fakültesi öğrencileridir. Bu fakültenin öğretim elemanları teorik ders, uygulama ve öğrenci ile diyalog başarısına ağırlık vermelidir.

Atatürk Üniversitesinde her bir fakültenin öğrencileri öğretim üyelerinden “Bilimsel yetkinlik” beklentisine en fazla önemi, “Teorik ders başarısı” beklentisine en az önemi vermektedir.

Çalışmanın sonuçları dikkate alınarak öğrencilerin derslerinde başarılı olabilmesi ve eğitim gördükleri bölümü ve mesleklerini benimsemeleri için çeşitli uygulamalar yapılmalıdır.

Öğretim üyeleri, öğrencilerin beklentilerini karşılayarak onların amaçlarına ulaşmalarını ve

okudukları bölümden zevk almalarını sağlamalıdır.

Akademik hizmetleri ve ilişkileri geliştirmek amacıyla bazı üniversitelerde öğretim üyelerine dönük olarak yürütülen “eğiticilerin eğitimi” programının Atatürk Üniversitesinde de uygulanabilirliği araştırılmalıdır.

Bu sonuçların ışığı altında Atatürk Üniversitesinin tanıtım çalışmalarında izlenecek olan stratejilerin temeli oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2006. Türkiye'nin Yüksek Öğretim Stratejisi (Taslak Rapor). Yüksek Öğretim Kurulu, Ankara.
- Başarır, A. 2002. Multidimensional Goals of Farmers in the Beef Cattle and Dairy Industries, PhD Dissertation, Louisiana State University, Department of Agricultural Economics and Agribusiness, Louisiana.
- Basarir, A., Gillespie, M.J. 2003. Goals of Beef Cattle and Dairy Producers: A Comparison of the Fuzzy Pair-Wise Method and Simple Ranking Procedure. Selected Paper Prepared for Presentation at the Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting, Mobile, AL February 1-5.
- Chiang, A.C. 1984. Fundamental Methods of Mathematical Economics, 3rd Ed. McGraw-Hill.
- Ekinci, C.E ve Burgaz, B. 2007. Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Bazı Akademik Hizmetlere İlişkin Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal Of Education) 33: 120-134.
- Emanuel, R., Adams, J.N. 2006. Assessing college student perceptions of instructor customer service via the quality of instructor service to students (QISS) questionnaire. Assessment & Evaluation in Higher Education, 31(5), 535-549.
- Günden, C., Miran B. 2007. Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemiyle Çiftçilerin Amaç Hiyerarşisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi 20(2), sy: 183-191, Antalya.
- Günden, C., Miran B., Karahan Uysal, Ö., Kenanoğlu Bektaş, Z. 2008. An Analysis of Consumer Preferences for Information Sources on Food Safety by Using Fuzzy Pair-wise Comparison, Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting, Dallas.
- Gürüz, K. 1995. Eğitim Yönetimi ve Kalite, 4. Ulusal kalite Kongresi (8-9 Kasım), Toplam Kalite Yönetimi ve Eğitimde Kalite, Kalite Derneği ve TUSİAD, Cilt:1, İstanbul.
- Korukçuoğlu, A. 2003. Üniversite Öğrencilerinin Eğitimden Beklentileri “Ege Üniversitesi Örneği”. Süleyman Demirel Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak, 8(1): 79-89.
- Kuh, G. 1995. The other curriculum: Out-of-class experiences associated with student learning and personal development. Journal of Higher Education, 66(2), 123-155.
- Miran, B. 2003. Temel İstatistik. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Pindyck, R.S., Rubinfeld D.L. 1991. Econometric models and economic forecasts (3rd ed.), McGraw-Hill, New York.
- Şenol, H., Tüfekçi, Ö.K. 2007. Muhasebe Programında Eğitim Gören Öğrencilerin Profili ve Beklentileri: SDÜ Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl/Volume: 3, Sayı/Issue: 5, 151-163.
- Yenen, V.Z. ve Gözül, S. 2003. Yüksek Öğretimde Müşteri Beklentileri: Türkiye'den Örnekler, İTÜ dergisi/d Mühendislik Cilt:2, Sayı:2, Sy:28-38.
- Yurttaş, Z. 2009. Tarımsal Yayın ve Haberleşme, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No:67, Erzurum.
- Zadeh, L.A. 1965. Fuzzy Sets, Information and Control, 8, 338-353.